Salih Amel Ve İman
Gönderen Kadir Hatipoglu - Aralık 26 2013 15:18:50

SALİH AMEL VE İMAN[1] "Amel", iradeye dayalı iş, davranış ve eylem,[2] "slih amel" ise; niyete ve iradeye bağlı olarak yapılan bilinçli fiil ve hayırlı iş demektir.[3] Yapıldığı zaman sevap kazanılan, Allah ve Peygamberin emir ve yasaklarına uygun her amel salih ameldir. Bir amelin salih amel olabilmesi için; a)   salih ameli yapan kişinin müslüman olması, b)   Salih amili imanın gereği olarak yapması, c)   Kur'an'a ve Sünnete uygun olması, d)   Tam bir ihlas vea iyi bir niyyetle yapılması gerekir.[4]   Yüce Allah, müminlerin salih ameller işlemesini emretmektedir: وَاعْمَلُوا صَالِحًا ”Salih ameller işleyin” (Sebe, 34/11). Hangi amellerin "salih amel" olduğu hususunda Kuran'a baktığımızda, Allah rızasına uygun olan her türlü söz, fiilr, ibadet ve iyiliklerin "salihs amel" olduğunu görmekteyiz. Namaz, oruç, zekat ve hac gibi temel ibadetlerin yapılması "salih amel" olduğu gibi iyiliği emretmek, kötülükten men etmek,, bobyal yardımlaşma ve benzeri Kur'an'a uygun olan her türlü iş ve davaranış salyih ameldir. İman Ve Salih Amel İlişkisi Sözlükte tasdik etmek anlamına gelen "îman", Allah'ın varlığını ve birliğini, Hz. Muhammed'in peygamberliğine ve Kur'ân'ın hak kitap olduğuna ve Kur'ânda ve mütevatir sünnette haber verilen hususların doğru olduğuna kesin olarak inamak, bunları tasdik etmek demektir. Îman, kalbin amelidir. Çünkü imanın yeri kalptır. Kuran’ı Kerimde imanın kalbe ait bir salih amel olduğu, Nuh (a.s.)’ın oğlunun Allah’ı inkar ve isyan etmesini “salih olmayan bir amel” işlediği ifade edilerek bildirilmiştir: قَالَ يَانُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ “(Allah) ey Nuh! O (gemiye binmeyen) oğlun senin ailenden değildir. O’nun yaptığı salih olmayan bir ameldir…” (Hud, 11/46).   Salih amel, Kuran’da iman anlamında, küfür kelimesinin zıddı olarak   kullanılmaktadır: وَمَن كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِأَنفُسِهِمْ يَمْهَدُونَ   “Her kim inkar ederse, inkarı kendi aleyhinedir. Ve kim de salih amel işlerse, kendileri için rahat bir

yer hazırlamış olurlar” (Rum, 30/44).
            Ayrıca Kehf suresinin 110. ayetinde Allah’a şirk koşmadan iman etmek, salih bir amel olarak ifade edilmektedir.   Kur’an’da iman ile salih ameller arasında o kadar kuvvetli bir bağ kurulmuştur ki, imanın zikredildiği yerde peşinden hemen salih amel gelmektedir. Gölgenin simayı takip ettiği gibi salih amel de Kur’an‘da imanı takip etmiş, adeta salih amel kalpteki imanın dışa yansıması olmuştur. İman-amel ilişkisi konusunda itikadî mezhepler farklı kananatlere sahip olmuşlardır. Ehl-i sünnet bilginlerine göre amel, imandan bir cüz sayılmamamıştır. Ancak iman soyut bir inançtan ibaret de kabul edilmemiştir. Ehl-i sünnet bilgilerine göre amel, imanın aslı için şart değilse de kemali için bir şart olarak görülmüş, amelsiz imanın, zayıflayacağı belki de yok olabileceği ifade edilmiş ve imanın salih amellerle beslenmesinin geregi vurgulanmıştır.[5] Ehl-i sünnet alimlerince, iman esaslarını kalpten benimsemiş fakat tembellik, gaflet gibi çeşitli sebeplerle Yüce Allah’ın buyruklarını yerine getirmeyen veya yasaklarını istemeyerek çiğneyen kimse, işlediği günahı helal saymadığı müddetçe mümin sayılmış ve İslam dairesinin dışında görülmemiştir.   Haricî ve Mutezile mezhepleri, ameli imandan cüz saymışlar ve ameli olmayan kimsenin mümin olmayacağını ileri sürmüşlerdir. Ancak bu görüş isabetli değildir. Kur'an-ı Kerîm'de;
إِنَّ
الَّذِينَ
آمَنُوا
وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ "İman edenler ve salih amel işleyenler..." diye başlayan pek çok ayetin yanısıra [6] Tahrim Suresi 8. ayette açıkca görüleceği üzere Yüce Allah,
يَاأَيُّهَا
الَّذِينَ
آمَنُوا
تُوبُوا
إِلَى
اللَّهِ
تَوْبَةً
نَصُوحًا   “Ey Müminler Allha’a nasuh tevbesi ile tevbe edin” buyurarak günahkâr müminlere “iman edenler” diye hitap etmektedir. Bu, amelin imandan bir cüz olmadığını ifade eder. Kuran’ı kerimde iman edenler ile salih amel işleyenler ayrı ayrı zikredilmektedir. Eğer iman ile amel aynı şey veya amel imanın bir parçası olsaydı, iman ile amel ayrı ayrı zikredilmezdi.[7]   Amelin Kabulu İçin İman Gereklidir Bir amelin salih olabilmesi için ameli işleyen kimsenin mümin olması, şirk ve göşterişten uzak durması, ameli iyi bir niyet ve ihlasla yapması ve amelin İslam’ın prensipleriyle çatışmaması gerekir. İnanmayan bir insanın yaptığı güzel, faydalı, işler “salih amel” kapsamında değerlendirilemez. Çünkü amelin sıhhati için imanın gerekli olduğunu Yüce Kitabımız Kur’an şöyle ifade etmektedir: وَمَنْ
يَكْفُرْ

بِالْإِيمَانِ فَقَدْ
حَبِطَ
عَمَلُهُ “Kim iman (esasalarını)inkar ederse o kimsenin ameli boşa gider” (Maide,5/5) Yüce Allah inkar edenlerin amellerini fırtınalı bir günde rüzgarın şiddetle savurduğu küle ve seraba benzetmektedir. Mümin olmayanlar, kıyamet gününde yaptıkları amelerden hiçbir şey elde edemiyeceklerdir:
مَثَلُ
الَّذِينَ
كَفَرُوا
بِرَبِّهِمْ
أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ
اشْتَدَّتْ
بِهِ
الرِّيحُ فِي
يَوْمٍ
عَاصِفٍ لَا
يَقْدِرُونَ
مِمَّا
كَسَبُوا
عَلَى شَيْءٍ
ذَلِكَ هُوَ
الضَّلَالُ
الْبَعِيدُ
“Rablerini inkar edenlerin durumu şudur: Onların işleri, fırtınalı bir günde rüzgarın şiddetle savurduğu küle benzer. (Dünyada) kazandıkları hiçbir şeyin (ahirette) yararını görmezler. İşte bu derin sapıklıktır.”(İbrahim 14/18) Ayet, açıkca iman olmadan yapılan iyi işlerin kabul olmayaçağını kesin olarak ifade etmektedir. Ancak salih amelleri eksik olsa bile kişi mümin olabilir. Salih Amel İmanı Besler Yüce Allah insanı boş yere yaratmamadığı gibi başıboş da bırakmamıştır. Onu bir takım ibadetlerle yükümlü kılmıştır. Hayatı ve ölümü bir sınav olarak yaratmıştır. İnsanın bu sınavda başarılı olabilmesi iman ile birlikte salih ameller işlemisine bağlıdır. İmanın korunması ve kalpte kökleşmesi için amel gereklidir. Çünkü düşünce alanından eylem ve hareket alanına çıkamamış olan iman, meyvesiz bir ağaca benzer. Kalpte mevcut olan iman ışığının hiç sönmeden parlaması, giderek gücünü artırması salih amellerle mümkün olur. Salih ameller, samimi imanın bir göstergesidir. Salih ameller, imanımızın güçlenmesini ve ahlâken olgunlaşmamızı sağlar. İbadetler ile beslenen iman ağacının meyvesi güzel ahlâktır. İbadete devam eden kimsenin kalbinde iman nuru parlar, Allah korkusu ve sorumluluk duygusu gelişir. İbadetlerin hakikî yararı, var olan imanı koruması ve geliştirmesidir. Bir takım kimselerin "önemli olan kalp temizliğidir, ibadetler önemli değildir" demek İslâmî bir yaklaşım değildir. Mümin böyle bir düşünceye sahip olamaz. Allah'a gönülden iman eden ve O'nu seven her mümin, O'nun tüm emirlerini zevkle ve kayıtsız şartsız yerine getirir. Salih amelleri işlemek, kişinin kalbindeki Allah sevgisinin büyüklüğüne bağlıdır. Çünkü bir insan Allah'ı ne kadar

severse o kadar O’nun rızasını gözetir ve Allah’ın sevgisini kaybetmekten korkar. Salih amellerin yararını insanların kendileri görürür. Dolayısıyla, bir insan salih amel işlemekle, gerçekte ancak kendisine yarar sağlamış, dünya ve âhiretini kazanmış olur. Yüce Allah, ;
وَمَنْ
جَاهَدَ
فَإِنَّمَا
يُجَاهِدُ
لِنَفْسِهِ
إِنَّ
اللَّهَ
لَغَنِيٌّ
عَنْ
الْعَالَمِي&#16
06; َ"Kim cehd ederse (çaba gösterirse), yalnızca kendi nefsi için cehd etmiş olur. Şüphesiz Allah, alemlerden müstağnidir." (Ankebut, 29/ 6) buyurmaktadır. İman edip salih amel işleyen, hakkı ve sabrı insanlara tavsiye eden insan ziyane ugramaktan kurtulur: وَالْعَصْر
إِنَّ
الْإِنسَانَ
لَفِي خُسْرٍ
إِلَّا
الَّذِينَ
آمَنُوا
وَعَمِلُوا
الصَّالِحَا&#15
78;ِ
وَتَوَاصَوْ&#15
75; بِالْحَقِّ
وَتَوَاصَوْ&#15
75;با
بِالصَّبْرِ
ِ   "Andolsun zamana ki, insan gerçekten ziyan içindedir. Ancak, iman edip de sâlih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler, birbirlerine sabrı tavsiye edenler başka (Onlar ziyanda değillerdir) (Asr,103/1-3) anlamındaki âyet bu gerçeği ifade etmektedir. Yüce Allah, imanın, sırf dille söylenen bir söz olmadığını, imanın birtakım yükümlülükleri olduğunu, kötülükleri yapanların yaptıklarının yanlarına kâr kalmayacağını, iman eden ve beraberinde salih amel işleyenlerin ise günahlarının affedileceğini şöyle ifade etmektedir:
أَحَسِبَ
النَّاسُ
أَنْ
يُتْرَكُوا
أَنْ
يَقُولُوا
آمَنَّا
وَهُمْ لَا

يُفْتَنُونَ
وَلَقَدْ
فَتَنَّا
الَّذِينَ
مِنْ
قَبْلِهِمْ
فَلَيَعْلَم&#16
14;نَّ اللَّهُ
الَّذِينَ
صَدَقُوا
وَلَيَعْلَم&#16
14;نَّ
الْكَاذِبِي&#16
06; أَمْ حَسِبَ
الَّذِينَ
يَعْمَلُونَ
السَّيِّئَا&#15
78;ِ أَنْ
يَسْبِقُونَ&#15
75; سَاءَ مَا
يَحْكُمُونَ
مَنْ كَانَ
يَرْجُو
لِقَاءَ
اللَّهِ
فَإِنَّ
أَجَلَ
اللَّهِ
لَآتٍ وَهُوَ
السَّمِيعُ
الْعَلِيمُ
وَمَنْ
جَاهَدَ
فَإِنَّمَا
يُجَاهِدُ
لِنَفْسِهِ
إِنَّ
اللَّهَ
لَغَنِيٌّ
عَنْ
الْعَالَمِين&#16
06;َ
وَالَّذِينَ
آمَنُوا
وَعَمِلُوا
الصَّالِحَا&#15
78;ِ
لَنُكَفِّرَ&#16

06;َّ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِه&#16
16;مْ
وَلَنَجْزِي&#16
14;نَّهُمْ
أَحْسَنَ
الَّذِي
كَانُوا
يَعْمَلُونَ
   “İnsanlar, imtihandan geçirilmeden, sadece "iman ettik" demeleriyle bırakılıvereceklerini mi sandılar? Andolsun ki, biz onlardan öncekileri de imtihandan geçirmişizdir. Elbette Allah, doğruları ortaya çıkaracak, yalancıları da mutlaka ortaya koyacaktır. Yoksa kötülükleri yapanlar bizden kaçabileceklerini mi sandılar? Ne kadar kötü (ve yanlış) hüküm veriyorlar! Her kim Allah'a kavuşmayı umuyorsa bilsin ki, Allah'ın tayin ettiği o vakit elbette gelecektir. O her şeyi işiten ve bilendir. Cihad eden ancak kendisi için cihad etmiş olur. Şüphesiz Allah, âlemlerden müstağnidir. İman edip iyi işler yapanların kötülüklerini elbette örteriz ve onlara, yaptıklarının daha güzeli ile karşılık veririz.” (Ankebut,29/1-7)
       Yüce Allah'ın cennette yüksek derecelere nail olmayı imanla beraber salih amele bağlamış ve bu konuda şöyle buyurmuştur: وَمَنْ
يَأْتِهِ
مُؤْمِنًا
قَدْ عَمِلَ
الصَّالِحَا&#15
78;ِ
فَأُوْلَئِك&#16
14; لَهُمْ
الدَّرَجَات&#16
15; الْعُلَا
            “Kim de O’na salih ameller işlemiş bir mümin olarak gelirse, işte onlar için yüksek dereceler vardır.” (Ta-ha, 20/75)
            Yine aynı şekilde; َبشرَ
الَّذِينَ
آمَنُوا
وَعَمِلُوا
الصَّالِحَا&#15
78;ِ أَنَّ
لَهُمْ
جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا
الْأَنْهَار&#16
15; و “İnanan ve salih amemelleri işleyenleri, altlarından nehirler akan cennetlerle müjdele...” (Bakara, 20/25) buyurarak müjde yalnızca

imana değil aynı zamanda salih amele de bağlanmıştır.   Ayrıca Yüce Allah, cennetin nimet ve güzelliklerini, imanla birlikte salih amelleri işleyenlerin önüne sereceğini şöyle ifade etmektedir:
وَالَّذِينَ
آمَنُوا
وَعَمِلُوا
الصَّالِحَا&#15
78;ِ
سَنُدْخِلُه&#16
15;مْ جَنَّاتٍ
تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا
الْأَنْهَار&#16
15; خَالِدِينَ
فِيهَا
أَبَدًا
لَهُمْ
فِيهَا
أَزْوَاجٌ
مُطَهَّرَةٌ
وَنُدْخِلُه&#16
15;مْ ظِلًّا
ظَلِيلًا “ İnanan ve salih amelleri işleyenleri altlarından ırmaklar akan cennetleler koyacağız. Orada onlar için tertemiz eşler vardır ve onları tatlı(koyu) bir gölgeye koyarız” (Nisa, 4/57)   Bir başka ayette Yüce Allah, dünya nimetleri içerisinde insanın en çok değer verdiği iki nimete dikkat çekmekte ve bu nimetlerin hayatın süsü, zineti olduğunu ve bu iki nimetin de dünya ile birlikte sonuçta yok olacağını ve ahirete gidecek olanın yalnızca imanla birlikte salih amel olacağını
şöyle buyurmaktadır: الْمَالُ
وَالْبَنُون&#16
14; زِينَةُ
الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا
وَالْبَاقِي&#16
14;اتُ
الصَّالِحَا&#15
78;ُ خَيْرٌ
عِنْدَ
رَبِّكَ
ثَوَابًا
وَخَيْرٌ
أَمَلًا
           “Mal ve oğullar, dünya hayatının süsüdür. Bakî kalacak olan iyi ameller ise, Rabbinin katında, sevabca da hayırlıdır, ümid yönünden de daha hayırlıdır.” (Kehf,18/46)   Ayrıca salih amel işlemeden ahirete gidenlerin dünyaya dönüp salih amel

işlemek için yalvaracakları Kuran’da şöyle ifade edilmektedir:
وَهُمْ
يَصْطَرِخُونَ فِيهَا
رَبَّنَا
أَخْرِجْنَا
نَعْمَلْ
صَالِحًا
غَيْرَ
الَّذِي
كُنَّا
نَعْمَلُ
أَوَلَمْ
نُعَمِّرْكُمْ مَا
يَتَذَكَّرُ
فِيهِ مَنْ
تَذَكَّرَ
وَجَاءَكُمْ
النَّذِيرُ
فَذُوقُوا
فَمَا
لِلظَّالِمِينَ مِنْ
نَصِيرٍ “Onlar cehennemde, “Ey Rabbimiz! Bizi buradan çıkar ki dünyada iken işlemekte olduğumuzdan başka ameller, salih ameller işleyelim” diye bağrışırlar. (Onlara şöyle denilir:) “Sizi, düşünüp öğüt alacak kimsenin düşünüp öğüt alabileceği kadar yaşatmadık mı? Size uyarıcı da gelmişti. Öyle ise tadın azabı. Çünkü zalimler için hiçbir yardımcı yoktur.” (Fatır,35/37)   Hadislerde İman ve Salih Amel   Peygamberimiz (a.s.), en yakınlarından başlayarak İslama’a davet faaliyetini sürdürmüş ve bu hususta büyük bir başarı elde etmiştir. Hz. Peygamberin davetinin başarıya ulaşmasının en büyük nedeni, bizzat kendisinin, davet ettiği dine samimiyetle bağlanması ve İslam'ın imanî ve ahlaki prensiplerini kendi hayatında uygulaması gelmektedir. Gerçekten O, İslam’ın insanlara yüklediği yükümlülüklerden kendisin hariç tutmamış, farzları önce kendisi uygulamış, yasaklara önce kendi uymuş ve salih amelleri pratik olarak ümmetine bizzat göstererek örnek olmuştur. O ferdî, ailevi, idari ve ekonomuk faliyetlerinde daima Allah rızasını ön planda tutarak hayatının bütününü ibadet olarak geçirmiştir. Onun gerek mabet içi ve dışı bütün hayatı salih amellerle bezenmiştir.   Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) bir çok hadislerinde imanın salih ameller işlemeyi gerektirdiğine dikkat çekmiş ve imanın durağan, kalpte yerleşip kalan bir inanç olmadığını bir çok sözlerinde vurgulamıştır.   Aslında "iman" da

salih amel kavramına dahildir. İman kalbin amelidir. Şu hadis bu hususu açıkça ifade etmektedir: سُئِلَ
أَىُّ
الْعَمَلِ
أَفْضَلُ "Amellerin en üsütünü hangisidir" diye soruldu. Hz. Peygamber,
إِيمَانٌ
بِاللَّهِ
وَرَسُولِهِ
  "Allah ve Rasûlüne iman etmektir" buyurdu.
            .
قِيلَ ثُمَّ
مَاذَا Sonra nedir? denildi.

الْجِهَادُ
فِى سَبِيلِ
اللَّهِ "Allah yolunda cihad etmektir" cevabını verdi.

قِيلَ ثُمَّ
مَاذَ Sonra hangisidir? diye soruldu.

قَالَ « حَجٌّ
مَبْرُورٌ   "Mebrur olan hacc'tır" buyurdu" [8]
Peygamberimiz, iman ile amelih birbiriyle olan bağlantısını şöyle ifade etmektedir: « ثَلاَثٌ
مَنْ كُنَّ
فِيهِ وَجَدَ
حَلاَوَةَ
الإِيمَانِ
أَنْ يَكُونَ
اللَّهُ
وَرَسُولُهُ
أَحَبَّ
إِلَيْهِ
مِمَّا
سِوَاهُمَا ،
وَأَنْ
يُحِبَّ
الْمَرْءَ
لاَ
يُحِبُّهُ
إِلاَّ
لِلَّهِ ،
وَأَنْ
يَكْرَهَ
أَنْ يَعُودَ

فِى
الْكُفْرِ
كَمَا
يَكْرَهُ
أَنْ
يُقْذَفَ فِى
النَّارِ »
     "Üç haslet vardır; bunlar kimde bulunursa o, imanın tadını tadar: Allah ve Resulünü, Allah ve Resülünden başka her şeyden fazla sevmek, Sevdiğin! Allah için sevmek, Allah kendisini küfürden kurtardıktan sonra, tekrar küfre dönmeyi ateşe atılmak gibi çirkin ve tehlikeli görmek, asla istememek." [9] Bir başka hadislerinde Peygamberimiz (a.s.), iman ve hayat ilişkisine şöyle dikkatlerimizi çekmektedir:
الإِيمَانُ
بِضْعٌ
وَسَبْعُونَ
أَوْ بِضْعٌ
وَسِتُّونَ
شُعْبَةً
فَأَفْضَلُهَا قَوْلُ لاَ
إِلَهَ
إِلاَّ
اللَّهُ
وَأَدْنَاهَا إِمَاطَةُ
الأَذَى عَنِ
الطَّرِيقِ
وَالْحَيَاءُ شُعْبَةٌ
مِنَ
الإِيمَان "İman yetmiş (veya altmış) küsur şu'be (haslet)dir. En yükseği, "Allah'tan başka ilah yoktur" demek; en aşağısı ise, yoldan, eziyet veren şeyleri gidermektir. Utanmak da imanın bir şubesi(birimi)dir."[10] ِ İman; kökü kalpte; dalları ise, insan davranışları olarak dışarıda yani hayatta olan bir tevhid ağacıdır. Peygamber Efendimiz hadis-i şerifte; kalpteki tevhid inancının sözlü ifadesi demek olan "Allah'tan başka ilah yoktur" ikrarının, iman tezahürlerinin en yükseği ve en üstünü olduğunu, yine aynı imanın, yerine getirilmesi en kolay, belki bir anlamda faydası en az olan tezâhürünün de yoldan, eziyet veren şeyleri gidermek olduğunu beyân etmektedir. Biri tamamen manevî ve kalbî bir kabûlün ifadesi; öteki, yoldan mesela bir taşı kenara atmak gibi tamamen maddî ve fevkalade kolay bir hareket... Ancak her ikisi de aynı iman gövdesinin dalları... Hatta utanma duygusunun bile imanın bir şubesi olduğunu hadisten öğrenmekteyiz. O halde bütün bunların ve iman ile ilgili diğer hadis-i şeriflerin topluca ortaya koyduğu gerçek ve verdiği mesaj; İslâm'da iman ile şu ya da bu şekilde ilgisi bulunmayan hiç bir davranış yoktur.
           Sevgili Peygamberimiz salih amellerin bizimle birlikte ölüm ötesine de gideceğini,

kabirden içeri yalnız iman ile birlikte salih amellerimizin gireceğini şöyle vurgulamaktadır: «
يَتْبَعُ
الْمَيِّتَ
ثَلاَثَةٌ ،
فَيَرْجِعُ
اثْنَانِ
وَيَبْقَى
مَعَهُ
وَاحِدٌ ،
يَتْبَعُهُ
أَهْلُهُ
وَمَالُهُ
وَعَمَلُهُ ،
فَيَرْجِعُ
أَهْلُهُ
وَمَالُهُ ،
وَيَبْقَى
عَمَلُهُ »
 “Ölüyü kabre kadar üç şey takip eder; ikisi geri döner ve biri onunla daima beraber olur. Ailesi, malı ve ameli onu kabre kadar takip eder, ailesi ve malı geri döner, geriye yalnızca onunla birlikte ameli kalır”[11]
     Bir başka hadiste ölümden sonra hayatta iken yaptığımız bir kısım salih amellerden dolayı elde edilen sevabların devam edeceğini şöyle ifade etmektedir: « إِنَّ
مِمَّا
يَلْحَقُ
الْمُؤْمِنَ
مِنْ
عَمَلِهِ
وَحَسَنَاتِهِ بَعْدَ
مَوْتِهِ
عِلْمًا
عَلَّمَهُ
وَنَشَرَهُ
وَوَلَدًا
صَالِحًا
تَرَكَهُ
وَمُصْحَفًا
وَرَّثَهُ
أَوْ
مَسْجِدًا
بَنَاهُ أَوْ
بَيْتًا
لاِبْنِ
السَّبِيلِ
بَنَاهُ أَوْ

نَهْرًا
أَجْرَاهُ
أَوْ
صَدَقَةً
أَخْرَجَهَا
مِنْ مَالِهِ
فِى
صِحَّتِهِ
وَحَيَاتِهِ
يَلْحَقُهُ
مِنْ بَعْدِ
مَوْتِهِ ».
      "Mü'min kişiye, hayatta iken yaptığı amel ve iyiliklerden, öldükten sonra ulaşanlar, öğretip neşrettiği bir ilim, geride bıraktığı salih bir evlad, miras bıraktığı bir mushaf (kitap), inşa ettiği bir mescid, yolcular için yaptırdığı bir bina, akıttığı bir su, hayatta ve sağlıklı iken verdiği bir sadakadır. Ölümünden sonra kişiye işte bunlar ulaşır."[12] Müslüman toplumun örnek nesli ashab-ı kiram'ın da en büyük meziyetlerinin başında, imanlarının gereğini derhal yerine getirmeleri gelmektedir. Nitekim sahabenin kendi haklarından da feragat ederek diğer mümin kardeşlerini kendilerinden daha üstün tutmalarının altında kamil bir iman olduğu, aç, uykusuz ve yorgun kısacası fiziksel açıdan en zor durumda olduklarında bile hiçbir zorlanma hissetmeden ellerindeki imkanı diğer mümin kardeşlerine aktarıp kendi ihtiyaçlarını ikinci plana ittikleri Kuran'da şöyle ifade edilmektedir:
وَالَّذِينَ
تَبَوَّءُوا
الدَّارَ
وَالْإِيمَانَ مِنْ
قَبْلِهِمْ
يُحِبُّونَ
مَنْ هَاجَرَ
إِلَيْهِمْ
وَلَا
يَجِدُونَ
فِي
صُدُورِهِمْ
حَاجَةً
مِمَّا
أُوتُوا
وَيُؤْثِرُونَ عَلَى
أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ
بِهِمْ
خَصَاصَةٌ
وَمَنْ يُوقَ
شُحَّ

نَفْسِهِ
فَأُوْلَئِكَ هُمْ
الْمُفْلِحُونَ “Kendilerinden önce o yurdu (Medine'yi) hazırlayıp imanı (gönüllerine) yerleştirenler ise, hicret edenleri severler ve onlara verilen şeylerden dolayı da içlerinde bir ihtiyaç (arzusu) duymazlar. Kendilerinde bir açıklık (ihtiyaç) olsa bile (kardeşlerini) öz nefislerine tercih ederler. Kim nefsinin 'cimri ve bencil tutkularından' korunmuşsa, işte onlar, felah (kurtuluş) bulanlardır.” (Haşr, 59/9)   Salih Amel - Niyet İlişkisi   Bir ameli salih kılan şey, yalnızca onun sonucu değildir, onun arkasındaki "niyet"tir. Bu nedenle, bir amelin salih olması, imana bitişik olup şirk ve riyadan uzak, iyi bir niyet ve ihlasla yapılması, amelin İslam’a uygun olması, sırf Allah rızası gözetilerek yapılmış olması gerekir.[13] İbadet, sadece namaz ve Allah'ı zikretmekten ibaret değildir. Rabbin rızasını talep, emrini yerine getirmek için yapılan her sâlih amel bir ibadettir. Bir mümin, Allah'ın bütün emir ve yasaklarına uymakla ibadet etmiş olur. Hatta, yeme, içme ve yürüme gibi mubah olan ameller, bedenen sağlıklı olmak amacıyla yapıldığı zaman ibadet olur.Bütün işler bu şekilde hâlis bir niyetle yapıldığında ibadet kapsamına girerek sevaba vesile olur. Bu temele dayanarak İslam âlimleri, "iyi niyet, âdetleri ibadete çevirir" demişlerdir. Eğer salih amel tanımına uygun olan işler, Allah rızasından uzaklaşırsa, o zaman salih amel olma özelliklerini yitirirler. Allah’ın rızasına uygun olmayan her türlü inanç, söz, fiil ve davranışlara da amel-i gayrı salih denir. Bu itibarla, salih amelleri işlerken niyetlerin düzgün olması gerekir. İbadetler, yalnız Allah’a yapılır, Allah’tan başkasına ibadet yapılmayacağı gibi, Allah rızası dışında başka bir amaçla da ibadet yapılmaz. Allah’a yapılan ibadete, başkasını ortak etmek, ibadetle dünyevî bir çıkar sağlamak veya toplum nezdinde itibar kazanmak gibi; ibadetin ruhuna aykırı niyet ve amaçlarla ibadet etmek, büyük günah kabul edilmiştir. Bu şekilde yapılan ibadetleri Yüce Allah kabul etmeyeceği gibi değer de vermeyecektir. Allah’ın bir kulundan razı olması, o kul için dünya ve âhirette en büyük bahtiyarlık ve en büyük nimettir. Allah’ın rızasını aramak, müminin özelliği ve Allah’ın rızasını kazanacak söz, fiil ve davranışlar sergilemeye çalışmak da en başta gelen görevi ve amacı olmalıdır (Fetih, 48/29). Kur’an’da; müminler, yaptıkları salih amellerde Allah’ın rızasına uymakla, kâfirler ise Allah’ın gazabına dönmekle nitelenmiştir: أَفَمَنْ
اتَّبَعَ
رِضْوَانَ
اللَّهِ
كَمَنْ بَاءَ
بِسَخَطٍ
مِنْ اللَّهِ
وَمَأْوَاهُ
جَهَنَّمُ
وَبِئْسَ
الْمَصِيرُ “Hiç Allah’ın rızasına uyan (mümin) kimse, Allah’ın gazabına uğrayan ve yeri cehennem olan (kâfi)r kimse gibi olur mu?” (Al-i İmran, 3/162). SONUÇ İmanın gereği olarak yapılan, Kur'ân ve Sünnete, Allah ve Peygamberin rızasına uygun

olan ve bilinçli olarak yapılan her amel salih ameldir. İslamın bütün emirlerine uymak ve bütün yasaklarından kaçınmak salih amel kapsamına girer İman edip salih ameller işleyen kimseye "sâlih" denir.
والذين امنوا
و عملوا
الصالحات
لندخلنهم في
الصالحين "İman eden ve salih ameller işleyen kimseleri kimseleri elbette salihler arasına dahil edeceğiz" (29/9). Bir insanın salih insan olabilmesi için Allah ve peygambere itaat emesi gerekir.[14] Salih ameller; kalbimizdeki iman ve iyi bir niyetle yapılırsa Yüce Rabbimizin katına ulaşır ve bizim ömrümüzün nihai hedefi olan hiçbir gözün görmediği, hiçbir kulağın işitmediği, akla hayale gelmeyecek güzellikteki cennete girmemize ve oradaki derecelerimizin yükselmesine vesile olur. Gün gelecek ruhumuz kabzedilecek, bizlere emanet olarak bahşedilen ömür nimeti sona erecek, her nefis ölümü tadacak ve toprağın kara bağrına girecektir. Bedenlerimiz çürüyecektir, ancak imanımız ve salih amellerimiz ebediyyyen baki kalacaktır. Hatta bazı yaptığımız salih amellerimizin sevabı haşra dek sürecektir. Ahiret yolculuğumuzun geçer akçesi manevi azığımız olacak olan iman ve salih amellerimizdir. Kur’an-ı Kerîm’de Süleyman (a)’ın salih amel işlemede Yüce Alah’tan yardım istemesi bize örnek olarak sunulmaktadır. Bizler de bu duayı her zaman yapmaya gayret edelim.
وَقَالَ
رَبِّ
أَوْزِعْنِي
أَنْ
أَشْكُرَ
نِعْمَتَكَ
الَّتِي
أَنْعَمْتَ
عَلَيَّ
وَعَلَى
وَالِدَيَّ
وَأَنْ
أَعْمَلَ
صَالِحًا
تَرْضَاهُ
وَأَدْخِلْنِي
بِرَحْمَتِكَ فِي
عِبَادِكَ
الصَّالِحِينَ “Rabb’im! Bana ve ana-babama lütfettiğin nimete şükretmemi ve senin razı olduğun salih ameller işlememi bana nasip eyle ve beni rahmetinle salih kullarının arasına dahil et” (Neml, 27/19).

[1] Bu bölüm Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı Abdurrahman AKBAŞ tarafından hazırlanmıştır. [2] Razi, Fahruddîn, et-Tefsiru’l Kebir, XIV,34. Tahran,

tarihsiz. Ayrıca bkz. Ömer Dumlu, Kur’an’da Salah Meselesi, s. 44 vd. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara 1992. [3] Geniş bilgi için bkz. İsmail Karagöz, "Kur’an’da Salih Amel Kavramı, Salih ve Muslih İnsanların Özellikleri” Diyanet İlmi Dergi, s.60. XXXII, I/2. Ankara, 1997 [4] İsmail Karagöz, Kur'an'a Göre İnsana Verilen Görev ve Değer, s. 218. Çelik Yay. İst. 1996. bk. Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'an Dili, III, 1740. Eser neşriyat, İstanbul,1971. [5] bk. İsmail Karagöz, agm., s.66. [6] Bakara 2/277; Yunus 10/9; Hüd 11/23. [7] Şerafettin Gölcük, Süleyman Toprak, Kelam, s.131. Konya, 2001, [8] Buhari, İman, 18 No: 26. I,.12 . [9] Buharî, İman, 9, No: 16. I, 9-10. [10] Müslim, İman, 12 No: 58 I, 63. [11] Buhari, Rikak, 42, III, 193. [12] İbn Mace, Mukaddime, 20, I, 22. [13] bk. İsmail Karagöz, agm., s. 64-65. [14] Nisa, 4/69.

islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler